

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku A. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w P.
z udziałem M. K.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 20 kwietnia 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) uwzględnił apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w P. i wyrokiem z 2 października 2019 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w P. z 11 kwietnia 2018 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie skarżącej A. K. od decyzji pozwanego z 27 października 2016 r., stwierdzającej, że jako pracownik u płatnika składek M. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 stycznia 2014 r. do 26 sierpnia 2015 r.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ocenie skarżącej, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem

zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna Sądu Apelacyjnego, których założenia i istota zostały wyjaśnione w uchwałach Sądu Najwyższego, mających moc zasad prawnych, tj. III CZP 59/98 oraz III CZP 49/07. W uzasadnieniu wniosku zarzucono, iż Sąd Apelacyjny wskazał jedynie, że Sąd pierwszej instancji dokonał błędnych ustaleń. Możliwość zastępowania własnym, nowym rozstrzygnięciem orzeczenia sądu pierwszej instancji nie może prowadzić do unicestwienia konstytucyjnie zagwarantowanej kontroli orzeczenia sądowego przez sąd odwoławczy. Uprawnienie Sądu odwoławczego do swobodnej oceny dowodów nie może prowadzić do dowolności, bowiem art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. nakładają na ten sąd obowiązek wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, co powinno wiązać się z rozważeniem przez Sąd Apelacyjny także tych argumentów, którymi kierował się Sąd Okręgowy. Sąd Apelacyjny dokonując zmiany ustaleń faktycznych poczynionych w postępowaniu Sądu pierwszej instancji poprzestał jedynie na wskazaniu, że jego zdaniem dowody przeprowadzone przed Sądem pierwszej instancji nie dają podstaw, aby twierdzić, że praca na rzecz pracodawcy była wykonywana.

Sąd odwoławczy nie spełnił zatem swojej podstawowej funkcji, albowiem nie ujawnił w sposób czytelny i dostępny motywów rozstrzygnięcia w stopniu umożliwiającym weryfikację procesu decyzyjnego. Uchybienia te graniczące z dowolnością, uzasadniają zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku powołał się na zasady doświadczenia życiowego uzasadniając przyjęcie „racjonalności pracodawcy”, przy czym zasady te nie mogą stanowić podstawy do dokonania nowych skrajnie odmiennych ustaleń, bowiem same w sobie nie są dowodem (...). Sąd Apelacyjny poprzestał jedynie na stwierdzeniach, iż pewne okoliczności budzą „uzasadnione wątpliwości”, powołał się, jednakże w tym zakresie jedynie na doświadczenie życiowe i własne uznanie. Niewyjaśniona sprzeczność z ustaleniami Sądu pierwszej instancji czyni skargę kasacyjną oczywiście uzasadnioną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego wniosek nie został uwzględniony.

Nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Odwołanie się do uchwał Sądu Najwyższego, którym nadano moc zasad prawnych nie jest wystarczające do stwierdzenia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Uchwały mają charakter uniwersalny, jednak nie zastępują prawa pozytywnego.

Chodzi o to, że skoro punktem odniesienia dla zarzutów podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) są konkretne przepisy prawa materialnego i procesowego, to wymaganie to jest tym bardziej aktualne w odniesieniu do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Znaczenie ma bowiem nie sama zasadność zarzutów podstaw kasacyjnych (*a contrario* art. 398¹⁴ k.p.c.), lecz dopiero aż oczywista zasadność skargi kasacyjnej, oceniana na podstawie ujętych we wniosku zarzutów naruszenia konkretnych przepisów.

Na etapie przedsądu nie ocenia się zarzutów podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), jako że stanowią odrębną część skargi kasacyjnej i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania. Oznacza to, że podstawy kasacyjne nie zastępują podstawy przedsądu ani jej uzasadnienia. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżąca we wniosku powinna więc samodzielnie (odrębnie od podstaw kasacyjnych) wskazać i wykazać naruszenie przepisów, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Skarżąca we wniosku tego nie czyni.

Zasadniczy mankament wynika z braku we wniosku zarzutu naruszenia prawa materialnego, gdyż prawo to określa prawa i obowiązki stron, a w postępowaniu sądowym jakie postępowanie dowodowe jest potrzebne dla dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności oraz czy przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Sąd Apelacyjny mógł

uznać, że okoliczności sporne zostały dostatecznie wyjaśnione – art. 217 § 3 k.p.c. Wówczas sąd „*omija twierdzenia i dowody*”.

W uzasadnieniu wniosku skarżąca wskazuje na naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. Zarzut jest bardzo ogólny i niezasadny. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku przedstawia podstawy wyroku, czyli stan faktyczny i podstawę materialną rozstrzygnięcia. Wniosek o przyjęcie skargi nie podważa ustaleń faktycznych i podstawy materialnej, wskazującej na zawarcie umowy o pracę dla pozoru i prócz tego brak cech stosunku pracy. Podstawę materialną wyroku stanowią przepisy art. 2 i art. 22 k.p. oraz art. 83 § 1 k.c. Sąd Apelacyjny stwierdził w konkluzji, że podpisanie umowy o pracę nie doprowadziło do objęcia odwołującej się -ubezpieczeniami społecznym jako pracownika. Umowa o pracę była pozorna, gdyż została zawarta bez zamiaru jej realizacji, ponieważ w rzeczywistości strony nie chciały i nie realizowały umowy o pracę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Zarzuty wniosku nie podważają wyroku Sądu Apelacyjnego, gdyż art. 328 § 2 k.p.c. dotyczy uzasadnienia sporządzonego po wydaniu wyroku i choćby z tej przyczyny nie wpływa na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Regulacja z art. 328 § 2 k.p.c. ma na uwadze funkcję sprawozdawczą uzasadnienia i nie stanowi płaszczyzny prawnej do podważania ustaleń stanu faktycznego i podstawy materialnej rozstrzygnięcia. Natomiast art. 233 § 1 k.p.c. bezpośrednio dotyczy ustalenia faktów i oceny dowodów, dlatego nie może być podstawą zarzutu kasacyjnego ze względu na ograniczenie wynikające z art. 398³ § 3 k.p.c., a więc również podstawą zarzutu podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Po zaskarżeniu wyroku apelacją Sąd Apelacyjny (drugiej instancji), jako również sąd merytoryczny, ponownie rozpoznaje sprawę i nie wiąże go zastosowane dotychczas prawo materialne ani stan faktyczny. Dokonuje własnych ustaleń, a następnie poddaje je suwerennej ocenie w świetle prawa materialnego. Ustalenia sądu pierwszej instancji nie są dla sądu drugiej instancji wiążące.

Apelacja pełna polega na tym, że sąd drugiej instancji jeszcze raz bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji. Tym samym postępowanie apelacyjne - choć odwoławcze - ma charakter rozpoznawczy (merytoryczny). Sąd Apelacyjny dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając

dowody albo poprzestając na materiale zebranym w pierwszej instancji, ustala też podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).